

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton. ~
~ Előfizetési ár: egész évre 28 korona, fél-
~ évre 14 korona. ~ Egyes szám ára 60 fillér. ~

~ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium:
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Egyetértés.

Rettentően unalmas és rettentően hiábavaló szóbeszéd volna az egyetértés nagyszerű voltáról magasztaló orációt írni. Nem céлом ez, — csak felsóhajtok: milyen jó volna, ha az egyetértés köztünk magyar reformátusok között meg volna.

Máskor is irtam már erről a kérdésről. Pusztában elhangzó kiáltás volt a szavam. Lehet, hogy most is az marad, de a lélek újra kényszerít szólni. Mert elérkezett az utolsó óra és immár ott állunk a megásott sír szélén. Még botlanunk sem kell, elég, ha elhagy az aggódba vigyázás, már beleomlunk a sírba.

Gondolkodó embert nem talál készületlenül a könnyen ránk szakadó felekezeti harc. Nem kell sem jós tehetség, sem lélekbeltetés annak a felfogásához, hogy azt a sok keserűséget és gyűlöletbe lobbanó utálatot, melyet a háború alatt és után szerzett tapasztalatok a hitvány, mindig csak a maguk anyagi hasznát hajszoló, mindenütt előre tolokodó, zavarosban halászni szerető, maguk kicsiny boldogulásáért mások teljes megrontására kész, uralomvágyó, hazátlan, erkölcsstelen elemek tábora ellen felhalmoztak, legkönnyebb a vallásfelekezeti türelmetlenség csatornáján vezetni le. Legkönnyebb, bár legigazságtalanabb, mert egyrészt azt a látszatot adja, hogy a gonoszok elleni indulat vallásfelekezeti gyűlölségből fakad, s másrészt kellő irányítás mellett könnyen általános vallási harcra vezet, ami aztán a jóknak a táborát is részekre szaggatja. A vallásfelekezeti ellentétek felkeltése így válhatik hasznára azoknak, kik ellen elsősorban irányulónak látszik.

Reánk reformátusokra pedig a vallásfelekezeti türelmetlenségnek általánossá válása mindenestre csak hátrányos lehet. Tagjainknak sem száma, sem vallásos érzésük intenzitása nem tesz alkalmassá arra, hogy ilyen küzdelmet megkíséreljünk.

Am a divide et impera jól ismert szabálya nemcsak a különböző vallásfelekezetek között

érvényesül: ugyanazon vallásfelekezet tagjainak egymás ellen csatasorba állítása még több győnyörűséget okoz a hitetleneknek. Más vallásfelekezetek körében is látunk ilyféle kísérleteket, mi reformátusok meg —

— különösképen alkalmasok vagyunk arra, hogy egymással hajba kapjunk. Valaki tréfásan azt mondta előttem, hogy sokkal könnyebb katolikusnak lenni, mint reformátusnak, mert a katolikusoknak csak egy tévedhetetlen pápájuk van, a reformátusoknál ellenben minden pap (— inkább azt merném mondani, minden ember —) esalatkozhatatlannak véli magát.

Most is, hogy a felekezeti ellentétek már vetik előre árnyékukat, megint hallom erre is, arra is a régebbi időből már ismert különböztetést: ez klerikális kálvinista, az zsidó kálvinista. Lehet, hogy nincs alapja a különböztetésnek, ám lehet, hogy van. Ez tán azt beszéli, hogy a katolikusok mellé kell állnunk a keresztyénség védelmére a zsidók ellen. Az meg tán azt hirdeti, hogy a zsidókkal is össze kell fogni a vallásszabadság védelmére a Regnum Marianum türelmetlensei ellen. S ha így beszél ez és az, persze, hogy nem klerikálisok és zsidók, akik elsőben összezsapnak, hanem a külön táborokba osztott reformátusok. És ha dárdát ragadnak egymás ellen, nem jut egyiknek sem eszébe, hogy keresztyénségnek és vallásszabadságnak védelmezésére legközelebbi s legtermészetesebb szövetségeseik református hittestvéreik volnának s hogy a reformátusoknak lehetne együtt, egy táborban, se jobbra, se balra nem tekintgetve, küzdeni a maguk nagy eszményeiért és törekvéseik szolgálatában kezet foghatnak ugyan minden ugyanazon cél felé törekvővel, de nem szükség magukat mások fegyvertársaiul degradálni.

Különösen itt Debreczenben egy másik jogcíme is van a reformátusok két táborba osztásának. Ezek az egyház (azaz a presbiterium), amazok az egyházkerület emberei. Nem tudom,

mi okból s mi alapon fejlődött ki ez az ellentét, de amióta (s elég régen) ismerem egyházi közéletünket, ez a különbségtétel több-kevesebb élességgel, de állandóan megvan és sok bizalmatlanságnak volt okozója. A magam tapasztalatából is tudok nem egy esetet, amikor igazán tiszta szándékból fakadó és őszinte szeretettől irányított állásfoglalásomat balul ítéltek meg s más helyről bizonyára szívesen fogadandott kritikámat okvetetlenkedésnek minősítették, mert „egyházkerületi“ ember vagyok. Bizonyára volt nem egy ilyen eset mással is és a másik oldalon is. Ebből a szempontból szinte azt kellene kívánni, hogy — bár az egyházkerület székhelye Debreczen — az egyházkerület főtisztviselői ne a debreczeni egyház tagjai közül választassanak.

Vagy talán ezt az ellentétet is meglehetne szüntetni közös nagy és erős elhatározással.

Elvégre nem az a fontos, hogy egyes ügyek elintézésénél melyik hatóságnak van, vagy inkább legyen igazsága. Hanem az volna a fontos, hogy a református anyaszentegyház minden munkása a református anyaszentegyház építésén és szilárdításán munkálkodjék.

Mi, itt, Debreczenben sokan vagyunk reformátusok. Legnagyobb részt olyanok, kik szívvel-lélekkel, minden csöpp vérünkkel azok vagyunk. Vannak jeles, buzgó, tudós és fáradhatatlan papjaink. Vannak áldozatkész, munkás, tisztaerkölcsű, magas műveltségű világiaink. Vannak lelkes, kegyes életű, áldott szívű, minden jóra kész asszonyaink. Nem foghatnánk össze mindnyájan Isten dicsőségére, Krisztus szolgálatára?

Csak mi volnánk az egyetlen vallásfelekezet, melynek tagjai e nehéz időkben sem tudnak egyetérteni?

Kun Béla.

Tárca

Nyár.

*Oh hogy az élet olyan mostoha!
Benne egy nyár van s nem lesz több soha.
Egyetlenegyszer alig értük el,
A delelőről már is menni kell.*

*Oh mért jönnek, ha már is elszállnak
Örömei az egyetlen nyárnak?
Mért nem maradnak örekre velünk
S ne lenne ősünk, ne lenne telünk!?*

*Alkotni, tenni, amikor tudunk
S nagy akaratival cél felé futunk:
Árrielen összeroppan az erő;
Gyöngül az izom, a csont, a velő.*

*A nyár: a büszke férfiakarati
Éltávolodik, messze elmarad.*

*Pedig valóra soha nem válnak
Az eszmények, ha vége a nyárnak.*

*Oh mily rövid volt az én nyaram is!
Alig volt s útam már zord télbe visz.
Alkotni vágytam, mind félbemaradt;
Aki plántál, vet: nem mindig arat.*

*Siker nem fakadt a munkám nyomán,
Hogy az élet bánti velem mostohán;
Mégis, bár a jó tőlem elmaradt:
Visszasóhajtom azt az egy nyarat!*

Erdélyi Imre.

Egyház

A Református Szemléből.

A Kolozsvári Református Szemle 25. száma vezető helyen a következő püspöki körlevelet közli:

Az erdélyi református anyaszentegyház összes híveihez!

„Kegyelem néktek és békesség az Atya Istentől és a mi Urunk Jézus Krisztustól, ki adta magát a mi bűneinkért, hogy kimentene minket . . . az Istennek, a mi Atyánknak akarata szerint, — kinek dicsőség mind örökkön örökké. Amen.“ (Gal. 1, 3—5.)

Szeretett híveink . . . megisméltódott a régi csoda, hogy ami külső erőben a leggyengébbnek látszott, az állta ki legjobban a vihart: a Krisztus anyaszentegyháza. Ebbe a „Kösziklára épített ház“-ba, mint a Nőé bárkájába menekül ma minden, ami nekünk drága s ami a mindent elnyeléssel fenyegető özönvízben megtartást keres. S hogy minő hűséggel ápolja, védi ez az anyai szeretettel teljes, ez a szentségben egyetlen ház legszentebb javainkat, azt ma nem kell bizonyítani azoknak, kik látószemmel járnak a világban.

Am. e „Kösziklán épült ház“ ostroma is megkezdődött. A legnagyobb földi ellenség az inség vonul fel ellene. Törvényes külső segélyei, melyek eddig intézményei és munkásai áldásos tevékenységét támogatták és biztosították, — elmaradtak. Feladatai megszaporodtak; segédeszközei megfogyatkoztak.

Ez a helyzet súlyos feladatok elébe állítja egyházunk önkormányzatát. Most fog eldőlni, hogy önkormányzatunk belső, eleven erő-e, mely az egész szervezetet éltetni és fejleszteni képes, vagy csupán forma. Most látszik meg, hogy mindnyájunk előtt olyan drágák és értékesek-e azok a javak, melyeket egyházunk ápol, hogy érettek egyenként meg tudjuk hozni azokat az áldozatokat, melyek fenntartására elégségesek.

Egyházkerületünk Igazgatótanácsa hivatalos körlevelekben adta meg az általános irányelveket a gyülekezetek presbiteriumainak, amelyek szerint a ránk szakadt anyagi szükségeken segíteni lehet. A legjobb reménységgel vagyok az iránt, hogy a gyülekezet „vénei“ mindenütt megtalálják a módot arra, hogy az összes hívőket meggyőzzék a helyenként legalkalmasabb segítségi módokról és a segítség eszközeinek szíves áldozatkészéssel való felajánlását biztosítsák.

Mi innen parancsszóval rendelkezni nem akarunk. Ezerszer többet érőnek tartjuk, ha parancsszóra való panaszos engedelmség helyett a Szentlélek indítására cselekesznek híveink — önként: a Krisztus anyaszentegyháza iránti meleg szeretetből, élő hitükből.

De kötelességemnek tartom egyik segítségi módra különösen felhívni híveink figyelmét. Arra, amiben áldott elődeink adtak példát nekünk s amitől vajha sohase térünk volna el. Értem a természetbeli szolgáltatásokat. Papot, mestert, iskolát és templomot azzal fizettek és tartottak fenn, amit az Isten adott nekik erdőn, mezőn s testüknek munka erejében. Az Isten nekik juttatott áldásából vittek áldozatot az Úr oltárára, hogy „*akik az oltár körül forgolódnak, az oltárról éljenek.*“

Most amikor a pénzgazdagság a Mammon-imádást hihetetlen fokra fejlesztette, amikor az egész világot vérbe és könnybe feresztette, az Isten jónak látta figyelmeztetni a világot arra, hogy egyetlen búzakalász, egyetlen darab kenyér, egy darab tüzelő fa, egy munkás kéz többet ér az aranynek egész garmadájánál.

Kövessétek hát az Isten intelmét s azokról az intézményekről és munkásairól, kik magatok és gyermekeitek lelki javainak gondozásában fáradoznak, gondoskodjatok ti Istennek természetes áldásaival.

A régi egyházi adózás természetbeni keperendszerűre gondolok. Arra, amelyről egykor annyit panasztoltak s amelyet most visszakívánunk.

Nagyon kérem minden rendű és rangú híveinket: eklézsia gyűlésekben tegyék megbeszélés tárgyává e dolgot s igyekezzenek a természetbeni egyházi adózást a viszonyaik szerint legmegfelelőbb módon és rendszer szerint visszaállítani, legalább abban a mértékben, mely intézményeink és hűséges munkásai megélhetését biztosítja.

Gondoljátok meg, szeretett híveim, mi lenne: ha az egyház is elerőtlenednék, ha munkásai szétszóródnának, vagy megfogyatkoznának! Ah, most szörnyű módon tapasztaljuk, hogy akkor tudjuk csak igazán értékelni a dolgokat, amikor már, fájdalom, késő, — amikor hiányoznak. Képzeljétek el egész életünket az egyház nélkül s megborzadván annak lehetőségétől, siessetek fenntartására, megerősítésére. Az egyház a Krisztus teste; rajta keresztül harmatoznak a mi Istenünknek áldásai, amelyekre ma nagyobb szükség van, mint valaha, hogy e szörnyű felfordulásból kilábolhassunk. . . . de azt is tudom, hogy „Isten nem kísért fennebb, hogy sem elhordozhatnók“ és ismerem az ígéretet, melyet az apostol által tett: „Amelyeket most szenvedünk, nem hasonlítható a dicsőséghez, mely nekünk megjelentetik“. (Róm. 8. 18.) „Mert, amint bővölködnek mi bennünk a Krisztus szenvedései, úgy bővölködik a mi vigasztalásunk is a Krisztus által.“ (II. Kor. 1, 5.) . . . hordozván az Úrnak halálát a mi testeinkben, azért, hogy az Úr Jézus élete is nyilvánvaló legyen a mi testeinkben“. (II. Kor. 4, 8—10.)

Szenvedéseitek közt emlékezzetek meg a Krisztus szavairól: „E világon nyomorúságtok leszen, de bizzatok: én meggyőztem a világot!“ (János ev. 16, 33.) „Azért testvéreim legyetek állhatatosak, szilárdak és foglalatatosak az Úr dolgában, bizonytal tudván, hogy a ti munkátok nem hiába való az Úrban!“ (I. Kor. 15, 58.)

Adjatok vigasztalást a szűkölködő anyaszentegyháznak, pásztorainak és tanítóinak, hogy ti is vigasztalást vehessetek tőlünk s hogy közös hálaadó lélekkel kiált-hassuk:

„Áldott az Isten, a mi Urunknak Jézus Krisztusnak Atyja, az irgalmasságnak Atyja és minden vigasztalásnak Istene, hogy minket vigasztal minden háborúságunkban, hogy mi is vigasztalhassunk minden nyomorúságba esettet, azzal a vigasztalással, mellyel minket Isten vigasztal!“ (II. Kor. 1, 3—4.)

„Legyetek csendes szívvel és ismerjétek meg, hogy Isten az Úr!“ „Keressétek a békességet és kövessétek azt“ (I. Pét. 3, 11.), mert „Boldogok a békességre igyekezők!“ (Máté ev. 5, 9.)

Végezetre, atyámfiai, legyetek jó egészségben, épüljétek, vigasztaltassatok meg, egy értelemben legyetek, békességesen lakjatok és a szeretetnek és békességnek Istene leszen veletek! Ámen“. (II. Kor. 13, 11.)

Kolozsvár, 1919 augusztus 1.

Nagy Károly,
püspök.

Kortünetek.

Nekünk
a szóban forgó laphoz semmi közünk s az illető tisztviselőről semmit sem tudunk.

Mi nem kívánunk
egyebet, csak azt, hogy legyünk mindenkiel szemben igazságosak.

Kálvinista Rómának szerették nevezni azelőtt Debreczent, de úgy látszik, lassanként lekopik a kálvinistasága. A régi idők szép szokását, hogy a városi magisztrátus együttesen megjelent az istentiszteleteken, ma már többnyire csak az üresen hagyott első pad hozza emlékeztetbe a nagytemplomban. A mostani polgármester ugyan igyekezett a régi szokást helyreállítani s legalább is ő maga jó példával járt elől. De azóta, hogy őt a forradalom alatt erőszakosan eltávolították az ügyek vezetésétől, nem tapasztalunk ilyen törekvést. Hogy a szovjet-uralom alatt nem keresték a város urai az Istennek házáat, azon nincs mit esodálkozni, hiszen akkor a szakszervezetben bizonyították szocialista hűségüket azok, akik egy héttel előbb még más párt bizalmából vezérkedtek, annál nagyobb buzgalommal. De a templombavágyás jeleit (— hejh, pedig de sok ok volna rá! —) azóta sem látjuk. Most vasárnap például a nagytemplomban megjelentek 41-ik évforduló megünneplésére a boszniai okkupáció még életben levő hősei. A püspök mondott gyönyörű prédikációt. A város-házáról ellenben sem püspök, sem boszniai hősök nem tudtak senkit a templomba csábítani. Lehet, úgy gondolták, hogy hiszen úgy is ott lesz a polgármester és az elég ember magában is arra, hogy méltán reprezentálja a várost.

Kunfi Zsigmondnak, aki egyik munkájában azt fejtegeti, hogy milyen nagy kára az emberi fejlődésnek, hogy az embereket (a szavakra már nem emlékszem, de ez a lényeg) igénytelennek, szerénynek, alázatosnak, türelmesnek, hálásnak nevelik, holott az emberi haladásnak az a feltétele, hogy az emberek elégedetlenek, követelők, önértetések, türelmetlenek és hálátlanok legyenek. — mondom, Kunfinak, ha jól körülnéz a magyar (és értsük meg: a keresztyén magyar) társadalm-

ban, nem nagyon lehet oka a panaszra. Mert azokat a keresztyén erényeket, amelyeket ő az emberi fejlődés szempontjából hátrányosaknak tart, nem nagyon látja virágozni azok között sem, kik szívesen előtérbe állítják keresztyén voltukat. Van alkalmunk látni elég keresztyén atyánkfíát, aki csak magával elégedett, mindenhez ért, mindent magának követel. A hála pedig? Szinte napenként eszembe jut egyik volt egyházmegyei gondnokunknak, egykor a magyar politikai közéletben is előkelő helyet elfoglalt férfiúnak böles mondása. Közölték vele, hogy az egyházmegyei papság egy része követeli a sürgős lemondását, sőt van egy, aki, ha le nem mond, nyílt gyűlésen fogja megtámadni. Megkérdezte, hogy ki az a pap s megtudván a nevét, így szólt rezignáltan: Ezen igazán e-odálkozom, hiszen annak az embernek sohasem tettem semmi szívességet.

Meg kell adni, hogy művészetig fejlődött már az embertársaink lejárására való képesség.

Hol itt, hol ott bukkan fel róla egy-egy röpke hír s még jó, hogy ha a hír nem igaz. Mert rutinos rágalmazó nem valótlanságok terjesztésével vesződik. Óh, hiszen a valótlán váddal szemben kiderülhet az igazság. A rutinos rágalmazó — kivált amelyiknek már nagy gyakorlata van — mindig tud olyat mondani, ami igaz. Mint az egyszeri pályázó a versenytársáról nagy szelíden csak annyit mondott: Óh kérem, hiszen az öt évig volt Váccon. Aminthogy az illető csakugyan Váccon volt községi végrehajtó.

Különfélék.

Osandes jubileum. Uray Sándor debreczeni református lelkész ebben az évben töltötte be lelképásztorkodásának tizedik évét. Ez alkalomból július hó 6. napján a Kossuth-utcai templomban I. Kor. 9, 16. alapján tartalmas beszédet tartott, amelyben a lelkészi hivatal

jelentőségére utalás után kifejti a papi hivatal eredetét, majd rámutat e hivatás órási felelősségére és magasabbos céljára, amelynek elérése érdekében a híveknek vállaltatva kell segíteni a pásztort. A beszéd vége gyakorlati vonatkozásokat és a tíz éves jubileum megemléztetését tartalmazza. A beszéd „Határkőnél” címmel 16 lapon (16°) megjelent s az odaadó, zajtalan, de eredményes tíz esztendő emlékezetes záróköve marad. Ad multos annos!

A debreczeni református kollégium egyetemi internátusába a felvételi kérvényeket a jövő 1919—20. iskolai évre folyó évi aug. 20-ig kell beküldeni. Az internátusban az ifjak lakást, fűtést, világítást kapnak 200, 400, 500, 600, 700 K évi díj fejében. Az ugyanazon épületben elhelyezett konviktusi éttermekben reggeli, ebéd, vacsora egész évi díja 200, 600, 1200, 1400 K. Mind az internátusba, mind a konviktusba való felvételért közös kérvényt kell beadni a „Református koll. egyetemi internátusának igazgatósága” címre Debreczen, Kollégium. A kérvényekhez mellékelni kell: 1. Az eddigi tanulmányokról szóló bizonyítványt; 2. orvosi bizonyítványt; 3. lelkészi bizonyítványt arról, hogy az illető családban hány családtag van és az apa hány gyermeket nevel a házon kívül; 4. községi bizonyítványt. Tekintettel azonban az élelmiszerek nehéz beszerzésére, a felvett hallgatók kötelesek az első félévre magukkal hozni s a konviktusnak beszolgáltatni: 3 kg. zsirt, 2 kg. enni-való szalonnát, 5—5 kg. babot, borsót, lencsét, melyek akkori maximális ára a tápintézeti díjba beszámíttatik.

Az erdélyi evangélikus Landeskirche püspökét D. Teutsch Frigvest, a román tudományos akadémia folyó évi június hó 7. napján tartott ülésében tiszteletbeli tagjául választotta.

Új konviktusi gazda. A kollégium gazdasági tanácsa folyó hó 2. napján délután, 12 számbavehető pályázó közül alapos mérlegelés után egyhangúlag Farkas Györgyöt választotta meg, aki hivatalát folyó hó 14-én el is foglalta.

Lelkészválasztás. A vértesi gyülekezet folyó hó 3-án Kósa Béla derecskei segédlelkészt választotta meg lelképásztorául. Az ifjú pásztoron és a gyülekezeten sokasodjék meg az „Úr áldó kegyelme, hogy egyetértve munkálkodjanak Isten dicsőségére!”

A zilahi református egyház kisdédvónóképzőintézetébe a felvételért való folyamodványok augusztus hó 20-ig adandók be az igazgatóságnál. Felvehető a 14 évet betöltött, de 40 évet túl nem haladott, IV. polgári iskolát végzett nők, akiknek tiszta hangjuk s jó zenei hallásuk van, egészségesek és ép testűek. A képzővel kapcsolatban internátus is lesz a következő iskolai évtől kezdődőleg. Internátusi díj: református tanulók részére egész évre 500 kor., más keresztyén vallásúak részére 750 kor., nem keresztyén vallásúak részére 800 korona. Konviktusi díj egy évre 1600 kor., 100 klgr. búza és 10 klgr. zsir. — Ugyanez internátusba és konviktusba felveszük a polgári iskolai leánytanulókat, akik a zilahi egyház polgári leányiskolájába iratkoznak be rendes tanulóul. Részletes tájékoztatót minden érdeklődőnek szívesen küld — ha bélyegben a postadíjat mellékel — az *Igazgatóság.*

CENZURAT DE SUBLOCOTENENTUL HORIA.